

causam sanitatis (quod est illius finis) quod est ipsius sanitatis. Si tamen finis
 iam existat, ut sanum. Ubi in avari tunc causa efficiens non est causa
 efficiens finis in se reali, sed in se respectu. In philosophia 2^a finis est causa
 causalitatis efficientis, ut dixi: 1° causalitas finis est prior causalitatis
 efficientis: 2° efficiens non potest esse causa causalitatis finis.

Quaestio 3^a. An finis et materia se invicem cau-
 sent? An materia finis est causa materiae, nec materia finis quod causalitatem: Unde
 tamen alterius causa est quod est, simpliciter, aliter modo. 1^a pars philosophiae, 2^a
 nec finis tribuit materiam efficiendum substantiandi, nec materia tribuit finem mu-
 nus informandi: 3° non si se invicem quod causalitatem. 2^a pars
 philosophiae 2^a materia et finis materiam simpliciter se mutuo pendunt una si
 ne alia nati existeret nequeat: finis vero immateriam pendet a materia
 quod est informativum, quod hinc non potest sine materia.

Notandum quod philosophiae doctrinae 1° quod dicitur habet causam finalem
 et efficientem, hinc est causa finalem et materiam ut patet in
 Angelis. 2° quod dicitur habet causam finalem, hinc causam efficientem, quod
 dicitur habet causam finalem, est ipse finem, et ab illo pendet: 3°
 pendet a fine, non habet esse a se, 4° ab efficiente causa,
 quod illi debet esse. 3° quod dicitur habet causam efficientem, hinc est hinc
 natum. Quod causalitatis efficientis est efficiens finis: 4° etiam
 4° quod dicitur non habet causam efficientem, non habet finalem. Quod
 quod dicitur pendet a fine, a se: quod dicitur a se, non pendet a causa effici-
 ente: 5° etiam. 5° quod dicitur habet causam materiam et finalem, hinc effi-
 cientem et finalem. 6° illud quod compositum est materia et finis
 non est a se, nec a se: 7° est ab efficiente, est finem: 8° etiam.

Nec dicatur 1° ex hoc quod materia sit causa finis, sequitur est causam sui
 ipsius, 2^a illud, quod dicitur est causa, est causa causati. Quod non hoc intel-
 ligi, si sint in eodem genere, ut solum in genere effectivus in
 hinc, hinc in caloribus: Unde solum est causa caloribus, quod est causa lu-
 cis, quod est causa caloribus. At vero materia est causa finis in genere cause
 materiam, et finis est causa materiae in genere causa finis.

Nec dicatur 2° est in convenientibus quod materia per se sit pri-
 or et posterior in finis, sed, dum est causa et efficiens. Quod non est
 in convenientibus si eodem sumitur sub diversis considerationibus. Nec di-
 cas 3° non posse efficientem esse causam in finis, cum finis sit
 et causa et prior efficiente. Quod non istam prioritatem esse in in-
 tentia

tentioe, in executione: nō pōt fieri pōtētia.

Questio decima.

¶ Deus res oēs in suo ēē conservet?

Ad aff. ad 2. responsio omnia veritas. Ad 1. q. si res create ab ipso dei ac-
tione conserventur, possunt regnante deo permanere, qd nefas ē extirpare.
Sed pendent a deo in sui conservacōe. Ad 2. assumptum, qd nō apparuit
tas, qd dicitur. Vg. annihilat Angelum, nisi subtrahendo concursum
q. illum conservat: Sō si illum concursum nō pōtētia nō pōtētia Ange-
lum in nihilum redigere: Sō hīc pōtētia deo regnante manere.
2. magis pendent creatura a cā 2. qm lux a corpore luminoso.
It lux in instanti q nō conservati a luminoso perit: Sō illa
Dei ex sacra pagina, ex Latrūm testimoniis, ex Philo. Iohannis
apud Cursum. A. 2.

Dubitabit 1. ¶ Deus res itas conservet immo nō toto, an ea
concurrentibus eis 2. ¶ Deum oēs conservare immo: alias pōt se
toto, alias cum eis 2. 1. pōt, qd omnes attingit sua metac-
tione, et hinc ē qd persistentibus eis 2. resistit ad conse-
vandum ignem, dicit pōtētia ignem in nihilum deducere, si actiōem suam
respondat. 2. pōt in Angelis q a toto deo conservantur. 3.
visit in mō 2. q conservati a deo et a fā illa.

Hinc colligit 1. magis pendere creaturas ab arte divina
qm artefacta ab arte humana, qd hīc facta nō indigent
actiōe artificis, ut pmanant, illa magis, qd arguit ex in-
feriā pōam dei, a q omnia pendent, et imbecillitatem cre-
aturarum. Colligit 2. nullam rem itas ē, q nō possit nō ēē spec-
tata dei pōa Sabdoluta: hīc nāte hīc ē pmanens, ut. Vg.
Angelus, aīa rōalis. Colligit 3. tendere in nō ēē magis inge-
nio ēē q nām. Vn hoc nō hīc res creatā. It ex eo indigent
conservacōe a deo, qd sibi nō sufficiant ad ēē qd desiderant.

Dubitabit 2. ¶ Illa actio, q deus conservat effim
sine cā 2, cum q ad eundem effim concurreret, sit ead ac-
tione? Ad neg. Vn actio, q deus conservat in aqua calorem
quem sit cum igne, q iam extinguit ē, in aqm pducit, nō ēē

ead, de divina ty. n. trij sit id calor reati, e' in diversis for-
 mati. Ita curis, de veritate q'q' dicit in met. ad p'ntm actioij
 agendum.

Qvæstio undecima.
 Et cū 2^a re vera aliqd agant?

By affe 1° q' aliq' falso dicitur vel oluminatæ, aqua se fi-
 gerare etc. 2° q' falsum est illud dicit, cum q' e' p' suam
 operisim. 3° n' agnoscenti res ex suis operisibz. 4° iam deq'
 n' comunicat rebz sui similitudinem in operando, ut comoni-
 cabit in s'pando. 5° iam n' daretur libertas, cum q' sit in
 actu libera id. 6° Deus est. et peccati cum istis con-
 curreret ad actum peccaminosam. 7° falso divina legina
 rebz actioij tribueret, qd in factu Genesios 1° germinet terra
 herbam viventem, et facientem s'porem. Luca 8. 21. vide-
 re seculneam, et ois arbores, cum p'cunt iam ex se fructu:
 8° fatendum e' iai 2^a aliqd agat.

Notabit in 1° n' e' impotens agere cum ist 2^a, id qd se solo
 Deus agere potest, de p'ntm bonitate hanc dignitatem eis 2^a largientis.
 est ut impotens si Deus ita ageret cum istis ut illarum spe gereret. No-
 tabis 2° illud Pauli n' sumz sufficientes cogitare aliqd a nobis, q'
 si ex nobis. Non spuarare nobis deam imo confare, indicat n' nos
 posse cogitare aliqd, n' in q' ex nobis istis, sine deij ope. Deim imo
 loq' de operis gratia, q'um Deus e' in p'ntis.

Qvæstio 12.
 Et Deus cū eis 2^a ad qmlibet eorum
 actionem elliciendam actu
 concurrat?

By affe. 1° q'um e' minime tutum, l' erroneum. 2° in Theologorum, 2° ex consensu 2^a. 3° ex rei q' a se h' p'ntis
 ing.

in agentibus estis subordinatis inferioribus, non causant, nisi dependentes a superioribus influxu, qui concurrunt ad eundem actum: id est res creatae sunt subdinate Deo: hoc est. Deus per se ipsum, quod in propria de consuetudine. Tandem ex sacra Laguna ex Joanis 10 omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum non est.

Respondeo 1° Deus agit medianteribus eius 2^{is}: hoc non agit immo illorum effectus, sed mediate, id est 2^{is} mediis. Et nec contrarium. Nam non est idem agere medianteribus eius, atque non agere immo: et tunc non agere se ipso, quando concurrunt cum eis 2^{is}, et sic cum illis immo operari eundem effectum, quod unum est.

Respondeo 2° potuit Deus rebus creatis tribuere ut sine illo agere possent: hoc incredibile est illa fecisse. Et neg. ans. quia in utroque implicacione esset non ille res, et non essent creaturae, essent ut supponit, non essent, quia non gesserunt a Deo in suis operibus, quod in esse creaturis.

Propositi 1° illa actio, quae Deus agit cum eis 2^{is}, si est diuina, an eadem cum actioe quae est 2^a. Et si unam eandemque actioem, quia in Deo est et in 2^a conflat unam eam totalem, cum 2^a subordinetur 1° et 1° illo ipso conuenit, non potest esse effectus sine 2^a, unde sit attingunt effectum, et totum quibus potuit.

Propositi 2° quod est 2^a debent dici dei instrumenta in operationibus, quae natae sunt? Et neg. si istud nomen sumat a re: res, id est, significat id, quod agit perfectum, non sita simile, ut secutus est similitudine: et quod agit accipiendo prius in se prius influxum agentis operantis, ut actus in eundem statum, quia est 2^a in illis operibus, quae natae sunt neutrum hinc.

Questio 13.

¶ Ne Deus aliquo propria motioe casus
2as ad agendum excitet?

Respondeo neg. 1° quia illa propria motio, sicut est effectus creatum, vel aliquo quibus: hoc indiget alia propria motioe ad operandum, et sic in instans. 2° ex eo sequitur deum excitare uoluntatem

ad alia in^{ti}os, multa haec de Motu in concordia q. 14. a.
 43. Disp. 26.

Hinc colliges 1° n^o operari eas 2as eo mo^o, q^o instrumenta
 ut pat^r ex superiori q^o; ac p^rin^o n^o requere p^rimum concursum. 2°
 illud obij^o p^rimum e^o obij^o de^o mouere n^o motum, Idem ualere
 abq^o agere independenter ab alio, ut id 2° mouent m^ode 1° operanti
 dependenter a deo. 3° Deum dici cam^o sam in e^o et e^o in operari
 n^o q^o p^rig^o na aliq^o operati, q^o in ca^o 2° cum q^o concurrat. 4° q^o
 n^o p^ro^ore not^ritate, op^o independenciam. 4° uerum e^o q^o id ad
 dum agunt accunt p^rimum, id ad hoc n^o op^osi amittere illam
 p^riam indiciam: q^o si operanti immanenter p^rficiunt^r actione,
 q^o recipiunt, si transcurrent^r et accunt p^rimum extrinsecam
 et deo assistentem, q^o ita ad extra operati, ut n^o in se recipi
 et intrinsecam.

Questio . 14 .

Deus immediatioe virtutis et sup-
 positi cum oⁱ agente creato operati?

Questiunula 1^a q^o sit agere imm^o immediatioe uirtutis? Op^o agere q^o uirtute
 n^o aliunde sibi comunicatam, siue p^racti^o imm^o sit agenti, ut pat^r in igne
 q^o calorem calefaciente aquam sibi aliquam, siue sit ab agente distans,
 ut pat^r in sole q^o lucem terram a se distantem illuminante.

Questiunula 2^a q^o sit agere mediate mediatioe uirtutis? Op^o
 operari q^o uirtutem sibi comunicatam sibi p^racti^o distans, ut pat^r in
 humana q^o lucem a sole multatam aeternam illuminante, siue n^o
 distans, ut pat^r in celo luna mittente multatam lucem in sphaera
 ignis sibi indistantem.

Questiunula 3^a q^o sit agere imm^o immediatioe supposito? Op^o
 agere nulla mediant^e et imm^o supposito, q^o singl^o q^o subsisten.
 te. Sit in aqua manum, q^o lauat refrigerante.

Questiunula 4^a q^o sit agere mediate mediatioe supposito? Op^o agere medi-
 ante supposito, ut pat^r in fabro operante scalam, in quam
 et ipsum fabrum mediant^e uirif.

Hic post^r

His positis B. q. tituli aff. Hic q. dicitur n. agit
 virtutem multatam, nec inr. Deum et patiens mediæ aliqd
 suggestum: q. operati, cum agente creato, in mediâ virtutis
 et suggesti. In regli nullam tam 2^m Deo comparatam, agere
 imm. in mediâ virtutis, q. s. in creata 2^m Deo multatâ vir-
 tutem ad operandum.

Quæstio. 15.

Utrum 1^a actionem 2^a an 2^a acti-
 onem 1^a determinet?

Quæstionibus 1^a Utrum 2^a determinet actionem id 1^a qd spem?
 Aff. Hic q. in se spectata qd et hoim, et leonem
 in se determinat. Dicitur: q. qd dicitur cum hoc hoim, et
 leone leonem 2^a qd et qd spem determinat.

Ita 2^a q. in se determinet actionem id 2^a qd indivi-
 duum? Aff. Hic q. in 2^a qd ignis i. indifferens ad multas
 calfactiones: id n. determinat ab aliq. in deca creata 2^a
 q. s. ex constantid. inibi concurrentes si et indifferens
 ad multas calfactiones ut. V. G. Mâ, locus, Tempus: q. a Deo
 determinat suggestente hunc n. dicitur et in determinatioem
 determinante.

Hinc colligitur 1° idem dicitur de effu, qd dicitur de acti-
 one q. s. eandem xom. 2° ignem, ut. V. G. et indetermi-
 natum ad multas actiois et effu, n. in ad ois, q. n. potest
 edere calfactionis et effu ignis. B. 3° nos n. asserere
 a Deo solo dicitur singulari tantem, cum dicitur cum
 in 2^a totum effu ducit: id dicitur determinare iam
 2^a ut. qd q. cum ipso Deo ducit dicitur hujus effu, ac
 per hanc numero effu.

Dein notabitur 1° n. id dicitur qd spem, ut. q. s.
 u. q. s. tribus gradibus specificis: id qd iam utrum trahit ad
 certam spem, ut. hæc determinatio a 2^a q. n. 2^a 2^a 2^a.

Notabitur 2° n^o sufficere unam Dei actionem in ipse ad ius
 effusivum 2° in ipse distans, 3° actio q^{ue} Deus cum ipse
 agit est una et eadem cum actione ipsius est 2°: In q^{uo} ista
 actio fuerit in ipse distans, talis est actio Dei: Nec est eadem ratio
 in luce, q^{ue} dicitur effusivus multos ipse distans cum sit una in ipse, q^{ue}
 lux n^{on} significat ab effusivis sicut actio actus.

Notabitur 3° ex eo q^{od} est 2° detinet q^{uo}d individuum a iⁿ
 1°, n^{on} seq^{uitur}, q^{uo}d est 2° n^{on} attingat. Inductio singularium ut p^{otest}.

4° n^{on} seq^{uitur} posse esse ignem | B^{est} ducere ignem singulum eundem
 quem ducit ignis | B^{est} q^{ue} ignis ducit ab igne | B^{est} pendet Physica
 a tali calefactione ut talis calefactio pendet essentia ab ipso
 igne | B^{est}.

Quaestio. 16

¶ Ne recte concedatur aliquid esse q^{uo}d
 divina pot^{est} fieri n^{on} possit?

¶ Nota 1^a aliquid fieri nequeat a Deo s^{ed} p^{er} p^{otestatem} ordinariam, q^{ue} fieri p^{otest}
 n^{on} est absolutam. B^{est} aff^{ertur} licet in igne quem Deus s^{ed} p^{er} p^{otestatem} ordi-
 nariam, respicientem e^{ssentiam} et ordinariam in unum e^{ssentiam} inditum, n^{on}
 p^{otest} redire n^{on} emanantem: s^{ed} absolutam u^{ero}, q^{ue} eandem met^{am} divina
 p^{otestatem} sine limitatione consideratam p^{otest}, ut fuit in fornace chal-
 daiaca.

¶ Nota 2^a absolutam Dei p^{otestatem} efficere p^{otest} q^{uo}d n^{on} inest
 e^{ssentiam} dicitur aff^{ertur} cum iⁿ Theop^horum. q^{ue} ubi unum e^{ssentiam} extrema n^{on}
 elidunt repugnantiam contradictionis, apta s^{ed} ex se p^{er} aliquam p^{otestatem}
 coniungi nisi ex ipse p^{otest} ut dicitur, id ex ipse divina p^{otestatem}
 absoluta n^{on} p^{otest} e^{ssentiam} dicitur: q^{uo}d e^{ssentiam}. Ne dicas e^{ssentiam} Dei imp^{er}
 n^{on} p^{otest} fieri, q^{ue} inducunt contradictionem. B^{est} n^{on} hanc imp^{er}
 n^{on} Dei, s^{ed} imp^{er} rerum imp^{er}ibilem e^{ssentiam} appellandam. Ne
 n^{on} oculis s^{ed} imbecillis ex eo q^{uo}d n^{on} audiat q^{uo}d imp^{er}ibile e^{ssentiam}
 audire: q^{uo}d nec p^{otestatem} Dei ex eo q^{uo}d n^{on} operari imp^{er}ibile nec
 ex eo q^{uo}d n^{on} sit p^{otestatem} in p^{otestatem}.

Questio 17^a
 Unde veniat ut aliquid divina virtute possit, et ut non possit fieri?

Res. cum, sicut ut inquam, ut unumque sit possibile et ipsam nam triam componentium illud, quod dicitur possibile. Hic in lege candido, sicut in lege et candore illi adualibus: cum vero externa actiuam a se ipse effici, ut dicitur productiva, et in ordine ad quod illud quod dicitur potest, possibile dicitur, et quodam diuinam potentiam, et virtutem in se (si res producenda non reperit virtutes creatas). Ultimam vero cum externam et inquam ut inmensuram utique intelligitur, sed resolutio, et diuinam potentiam quod est in ea exemplaris in se speculatiua, a qua descendit creaturae quod est in se in se quod effectiones, et sequenti ipsas potentias, non sunt practicas, a qua descendit in ordine ad exemplariam, et illarum proprietates. In cum in ista in exemplari diuina non dicitur, et representat recte coniunctum legi: di, in se quod non sit possibile legis realis. Adde in diuinam potentiam diuina cum triam, et coniunctionis illorum agere. Hic est et recte in hoc, utique in coniunctionis, et fundamintata et non repugnantia, ut coniungantur, facta relatio in intelligibilis, et cum quod est in extremorum, a qua ut proprietates nascitur suo modo ille non repugnantia.

In istis 1° non recte actum agere dum omnia efficiere potest excepto quod efficere nequit, ut id quod potest, non potest; cum alia multa et inuoluant contradictionem. Colliges 2° verum et quod creaturae sunt eius transcendentia diuinam potentiam illarum ex parte cum, agere non potest cognosci distincte nisi ita intelligantur, quod si cum non desinit, et quod non desinitur et subtilissima desinit.

Substantia et creaturae sunt potentiam non potest descendit a deo ut a in exemplari speculatiua, et ut a in exemplari practica, et ut a in efficiencia, et finali.

neg. ¹ ^o facile q^a effia divina put e^t ia exemplaris specula-
 tiva antecedit nostro mo intelligendi. ² ^o ipsam, ut iam exemplari
 practiam, efficientem, et finalem. ³ ^o mo e^t ia estiarum: ⁴ ^o
 essentia n^o pendunt ab illa 2° mo sumpta.

Nec dicat creatura n^o dependt e^t sine Deo, ut efficiente:
¹ ^o pendunt sic sp^u ab illo. ² ^o n^o creaturas s^m sp^u n^o pende:
 re a Deo sp^u tanj^m ab efficiente, ex plari practico, et fi-
 nali, q^a put sic n^o si ius transientis ad Deum, id ut iam
 speculativam ex p^uarim.

Quaestio 18.
 Accens attinet ad p^uctioem
 subiectis fr^u?

Q^ua 1^a ^o fia subiectis concurrat esse ad suas actiones. ² ^o affi
¹ ^o unumq^u e^t ia sua op^uis: ² ^o in e^t, fia e^t p^uia pars
 ut ma n^o e^t activa: ³ ^o erit fia. 2° actio regit e^t: ⁴ ^o cum fia
 sit p^urium essendi p^urium, erit erigendi. 3° q^a accens cum
 sit ignobilis subia n^o illam attingit nisi ut instrum: n^o alteriq:
⁴ ^o fia. Tandem idem aperuit e^t mult^u in loiq.

Q^ua 2^a ^o ois subia creata indiget nec^o accidentib^u ut
 instrum^u ad p^uduendam aliam subiam? ² ^o affi. ³ ^o ¹ ^o q^a
 nulla subia creata e^t imm^u p^urium agendi, et ois pendet a p^u-
 tioni instr^u, sicut et a p^urii ia. 2° q^a ab accensib^u derivat
 ad hanc p^uctiq, q^m ad illam op^uioem in ipse: ⁴ ^o illy indiget ad
 p^uductioem, sicut ad p^uparioem ma, ut fia recipiat.

Q^ua 3^a ^o accensia virtute p^uria et ut p^uctib^u ia, attingat q^a
 ductioem subia? ² ^o neg^o, attingunt. n^o t^u virtute subia. ³ ^o q^a non
 sicut ia p^uctib^u. ⁴ ^o ¹ ^o e^t ia uniuosa, et hoc n^o q^a n^o e^t ius-
 dem ipse cum e^t ia: ² ^o aquosa et hoc n^o q^a ia aquosa p^uctib^u
 e^t p^uctior esse, et accens n^o e^t p^uctib^u q^m subia. ³ ^o ut attingat
 ut instrum^u. ⁴ ^o q^a corpora illib^u p^uduunt in ore sub-
 lunari ranae. ⁵ ^o et alia alia imp^uct^u: n^o se ipse imm^u, ⁶ ^o
 s^u p^uctib^u, q^m immittunt tanj^m q^m instrum^u. Mai^u ⁷ ^o
⁸ ^o

q^a recipit pducunt, agunt, in remdum, q^a agunt in ppingit
 partu et in remine, uijusq^z generantib^z q^d i^o parentib^z uice magis q^z
 uim formalium n^o in herundem paulatim membra effingit, ac
 paulo tempore pducit aiem vegetabilem, de in sensitiua. q^d n^o fauerit n^o
 est instrumentum.

Ita q^o ut accidia in uirtute subia attingere pduc-
 tionem fia subiecti. Et n^o est aliud, nisi accidia operari, ut
 indria subia q^d i^o ibi est p^{ri}uati. Ita lursus. Omⁿ in caring die ope-
 rari uirtute subia, q^z long^z p^{er} p^{ri}uam uirtutem, q^z in h^{er}it, ac-
 ci p^{ri}uunt opem a ca subiate operante illam met subiam p^{ri}-
 sa, accidia. Vn^o accidia uini in sanguine Christi domini
 in Sagra Eucharistia pducunt fram uini in aqua guttam, in
 cali em iniecia uirtute dei, q^z tunc supplet concursu fia uini, q^z ubi n^o
 uolui. Ita Suarez, Dip. 18. Sec. 2. Id^o sic de alijs accidia, positij in alienis subij.

V. G. de
 calore in
 aqua. etc.

Ita q^o ut accidia uirtute p^{ri}uati p^{er} p^{ri}uam p^{er}ducit aliud accidia
 q^d neg^o, q^z agere i^o p^{ri}uam suppositorum, accidia u^o n^o est i^o uirtutem, q^z ubi n^o
 p^{ri}uati colligit, n^o h^{er}it subiam uirtutem est p^{ri}uam p^{ri}uati et n^o p^{er}
 uirtute p^{ri}uati. q^z i^o operari medianib^z accidia, ut indria
 mentij, q^z i^o i^o una est uirtute actio.

Questio. 19.

Et ex oib^z accidia sola q^ulitates
 agendi uim h^{er}ant?

Et esse n^o de actione i^o p^{ri}uati subiatij sermo sit. q^z sola q^ulitates
 ibi operanti. Si n^o q^z in ampliori uirtute excutit. facendum est ali:
 q^z aliud d^{er}ia, q^z ad p^{ri}uam actionis reuocandi est uim agendi uic-
 dicare, ut get in h^{er}it n^o i^o et^z. h^o n^o sint q^ulitates ab ali:
 quib^z ad p^{ri}uam actionis reduunt.

Intellige bi n^o eodem mo oes q^ulitates operari: q^z dam n^o
 aliud sunt de reate et intentionate. Ita lux et calor: alie
 reate n^o intentionate, ut p^{ri}u uirtutes: alie intentionate
 reate, ut colores, alie demij neutro mo, ut charater et incor:
 ruptib^z h^{er}as in g^oij beati de figura.

Colliges 1° nos loq. de priis ex efficientibus actiones, un-
 3° alij accidentia, q^o n^o sunt g^olibales concurrant ad actiones intell^o
 p^o qual^o p^oducunt^o consp^o ipsorum accidentium, cum id p^osent^o n^o se
 p^ont^o imm^o, id^o mediantibus speciebus intelligibilibus, ut contra nos-
 tram Doam inde infert^o.

Colliges 2° illud effectum, unumq^o d^o p^o nam operio^o
 intelligi de uno subiecto et q^o n^o alij. Colliges 3° r^otes n^o e^o spe-
 rativas q^o p^osent^o u^o e^o finales, q^o efficiens causat^o p^oeram
 et real^o em actum, n^o ita finalis. Dein q^o si r^otes creatas p^ont
 operative et operative u^ont^o diuine, ac p^ont p^ont^o
 p^ont^o alij ad extra, q^o n^o p^ont^o p^ont^o, ac p^ont^o iam a-
 ctiois ad extra n^o p^ont^o itaq^o trinitatis, q^o asserere e^o contra
 P^o et conuicta.

Quaestio vigesima.

Utrum finis vere ac pprie causa sit?

Finis 1° e^o finis cuius q^o p^ont^o gratia alij fit sic uale
 tudo est ca^o sumendi medicamentum, P^o finis uij^o q^o uij^o gra-
 tiam alij fit, ut exordij in p^oposito ex p^oto. P^o igitur q^o affe-
 2° finis e^o uij^o gratia fit alij, id unumq^o p^ont^o ab
 illo cuius gratia fit est sic illud a q^o alij p^ont^o
 est ca^o illij. 3° finis ca^o e^o q^o u^o n^o e^o diuine ex p^oto q^o affe-
 uij^o anteq^o agat et inducat p^ont^o in man^o moueri a fine:
 4° finis e^o p^ont^o, q^o n^o sit ipsum efficiens, ma^o et fia^o in r^o ca^o.
 5° e^o diuine.

Dices 1° ca^o ut ict^o requit^o extriam, id finis causat
 ante extriam, ut p^ont^o in eo q^o studet^o de magistratum:
 2° n^o e^o vere ca^o. P^o disting. mai. si n^o intelligat^o, l^o de exi-
 tentia actuali reali, l^o intentionali conuicta e^o, si de re-
 ali tantum neganda: in fine u^o suffiat intentionalis um
 n^o causat^o q^o createm et actuum influxum.

Dices 2° ut ca^o e^o prium: id nullum prium e^o finis: 3°
 nullus finis e^o ca^o. P^o mai. q^o prium et finis p^ont^o. P^o neg.
 min. ad q^o b^oam disting. si n^o ita sumati finis q^o extriam conu-
 edum

condum e' repugnare p'rio, n' item n' q' ca' finali q' uere e' p'rius uerq' effectiuum. Dicit 3° finis imp'prie mouet: q' imp'prie causat. Et neg. contraiam, nam ad p'prie cauendum sufficit q' ab eo, p'prie gen. dicit eff'it.

Questio 21^a Et celeritas finis consistat in Meta- phorica motione?

Et aff'it q' a' finis mouet n' reat' cum moueat sage n' existens: q' Metaphorice dicitur. istas u' motio e' q' res sub ioc. conuenientis appetitui d'ca' ipsum all'it: q' n' p'inet ad causalitate' alteriq' id: q' ad finalim. h'ogmur deap'nte creato. f. n. Dicit omnia q' se ipsum, finem operis, n' b' illiq' actioes u'nd' h'it cas. q' i'ng' ipsas actioes exerceat ualeant i'actates. Dicitur in q' consistat ista motio. Et uniuerse loquen- do causalitas id' finalis consistit in eo q' res e' denominata ut id, u'q' p'actas fit aliqd. Sed ex def'it finis, q' d' id. in- jus p'actas aliqd fit. Ita luxiq. Dicit b' motioem istam esse ipsam met' actioem id' efficien' op'ant' p' finem uult ista actio pendet a' fine. Ita Suarez disp. 23. Sect. 7a. n° 7° et 12. Ist' q' n' p'it u' aliq' m'is realiq. q' d' d' i' finis, q' a' imo et negatio et relatio r'iq' r'oom finis h'ere p' p'unt, et n' nullus i'bi deb'it aliq' m'is realiq. Sed de his latiq' alibi.

Dicit 1° actio int'us, q' p'uenit co'p'itum, in q' resp' sententi' finis appetend' e' p'ior q'm appetitio ip'iq' finis: q' ca' efficien' e' p'ior fine. Et neg. contraiam, f. n. ista actio sit p'ior q'm illa appetitio, n' b' e' p'ior, q'm sit illa motio q' int'us m'iq' e' p'iq' ad illam cognicioem p'ueniendam tanq'm d'ca' i'bi conuenientis ad cognoscendum. Ita u'riq.

Dicit 2° consistens e' ca' efficien' q' d' d' finis Et neg. contraiam, q' a' consistens u'adet r'iq' q'ugam, q' u' g'ug'ioem r'iq' de q' agit, accipit actioe mouet n' ita finis,

q. uel bonitatis p[re]sentiam t[ame]n exhibet appetitui.
 Dicitur 3° ea q[ue] carent cognoscere, ut. Ignis, et operante ff[er]re
 finem: et t[ame]n n[on] allucinant[ur] a fine, si q[ui]dem n[on] h[ab]ent cognoscens, in q[ui] u[er]o
 re finis respiciendi: q[uo]d adhibio seu attractio appetit[us] q[ue] illam motio-
 nem n[on] respicit ad causalitatem finis. Et neg. min. allucinant[ur] n[on] a
 fine a q[ui]dem p[er] se, sicut nec in ipsum p[er] se tendunt, id q[ui] bonas
 dirigit[ur] a 2^a ca[usa], in q[ui] e[st] ignis, et amor finis illorum. Unde
 n[on] omni agenti creato convenit ex utraque p[ar]te ab illa motione.

Questio. 22^a.

Et ois operatio e[st] agentis sit
 effectus finis?

Multiplex e[st] operatio e[st] libere agentis p[er] finem. 1^a e[st] simplex
 amor finis. 2^a desiderium assequendi illum; 3^a intentio, i.
 actus, q[ui] uolunt[ur] operari ass[er]t[ur] finem p[er] media idonea inconsumpta. 4^a
 Investigatio medicorum. 5^a iudicium de medicis. 6^a illudis medicorum. 7^a
 exequutio, seu applicatio medicorum. 8^a assecutio finis. His p[ar]tibus
 1^a q[ue] illa operatio ois sunt effectus e[st] finis? Et aff[er]t
 q[uo]d 2^a finis ex ueritate suam causalitatem erga ois cum motu illo
 metaphisico allucinat uoluntatem ad illud i[n] desiderium: q[uo]d tale
 desiderium e[st] illius effectus, et sic de alijs. Facendum e[st] e[st] relationes
 illas, q[ue] uersati circa media e[st] p[er]fectio modo finis effectus, quia
 p[er]fectio e[st] habitudo finis ad media p[er] q[ui] adsequuta.

2^a q[ue] assecutio finis semp[er] sit operatio? Dicitur. In
 magis p[ro]p[ri]e effectus sit i[n]do e[st] operatio, q[ue] tunc e[st] sit q[ui]e[st] ut aga-
 ret ad uisione beate, q[ue] e[st] appetitio finis creature realit[er]. t[ame]n bene
 q[ui]d e[st] cessatio, et q[ui]e[st] ut t[ame]n aliud docuit nisi se i[n] q[ui]e[st]e, q[ue]
 finis q[ui]e[st]e, n[on] q[ue] accipit, ut appareat et in q[ui]e[st]e q[ui]m accipit corpus
 dum i[n] sit in q[ui]e[st]e loco. Unde p[ro]p[ri]um e[st] i[n] finis debite late sumit
 q[ue] ut i[n] q[ui]e[st]e q[ui]e[st]e.

3^a q[ue] i[n] q[ui]e[st]e competit deo agere p[er] finem? Dicitur. Dicitur n[on]
 agere p[er] finem operantis, q[ui] si ipse dicit operans finem p[ro]p[ri]e, q[ue]
 hoc argueret i[n] q[ui]e[st]e i[n] q[ui]e[st]e, aut q[ui] ad finem ordinat[ur], q[ue] hoc
 conuenit

constaret dependentiam. aut si desiderio finis agat q^a hoc
 significaret aliquid illi de se. qd^o usurat. Si q^o dicitur agere p^o finem
 operantis ex eo qd^o ex vias suas actioes p^oducit amore bonitatis
 divinae q^o distinguuntur et dependent ut a^o ia finali: qd^o n^o habet ac-
 tiones interne. Si it^o q^o distinguuntur ad creaturas, ut amor creatu-
 rarum, q^a n^o distinguuntur a Deo.

Q^ota 4^a q^o appetitibiles medicarum sicut effus finis? Et
 affe^o si intelligatur idem e^o alij media appetitibilitatem sicut q^o
 tunc conducent ad finem. s^o n^o media hant peculiarum bonita-
 tem ac p^o appetitibilitatem, in h^o n^o e^o op^o effus finis nisi
 q^o tunc ad finem consequendum ordinata, et s^o eundem finem de-
 siderati.

Quæstio 23^a

Causet ne finis s^o e^o intelligibile
 an s^o extiam, qm^o in rebus sit?

Q^ota 1^a q^o finis causet s^o e^o reale? Et reale hoc loco n^o
 sumit^o q^o e^o qd^o e^o verum et positivum, int^o independent ab specie in-
 tellectu. s^o sumit^o q^o e^o qd^o q^o mo^o e^o cognoscibile. sicut in
 ut cognoscibile, l^o ut n^o impossibile representari appetitui, sicut aliq^o
 sit positivum, et hant e^o a^o q^o rei sicut p^o intum. Et q^o a^o tale
 e^o metaphorico motu movet appetitum: q^o e^o finalis ia.

Q^ota 2^a q^o n^o e^o q^o existere et positivum possit
 e^o finis, et optari? Et cum distinctio, si n^o intelligatur de appe-
 titu in n^o p^o neg^o absolute si de appetitu illi i^o to. affe^o desi-
 menda qd^o e^o ita t^o ut n^o e^o n^o appetari p^o se, s^o p^o accion^o subice
 aliuj^o boni veri, l^o fuerati. In damnati optant n^o e^o ut ef-
 fugiant supplicii atrocitatem, et penitentef uellent p^olit^o
 n^o e^o qm^o cum offendere, atq^o ita desiderati n^o e^o p^o accion^o q^o
 tunc optati remedia mali, qd^o auferit p^o n^o e^o.

Q^ota 3^a q^o relati^o possit e^o finis? Et affe^o et^o de relati-
 on^o, ut q^o est in magistru, et aliq^o dignit^o aliq^o. ut n^o re-
 x^o q^o ia finalis hant eundem relati^o ad e^o sum.

Qua 4^a dicitur intentionale res, q^uod est finis, ut ipse fi-
 nis, an istam condicio intelligit? Res est in condicione, sicut quae ex se
 non desiderat esse intentionale utilitatis, cum de iam habet: non tripo-
 rat desiderare reale nisi hoc illi representetur: sicut non est in finalis, et
 in condicio, sicut res desiderata sicut est in finalis ex se in se appe-
 titum in varias species distinguens non se habet ad cognitionem, ut condicio
 et ut ad cognitionem ingrediens per se vocem finem debet appellari, in
 quibus finis est requiritur in illam cognitionem, ut condicioem.

Capitulum 8^m, et 9^m.

Questio 1^a

Vtrum natura aliorum gratia
 quod facit, efficiat?

Res affe^{ctus} est autem alius in fine rerum modo et conservatio
 ad quem finem omnia diriguntur. Sed 1° quod res nates casu
 et demere operantur, et tunc in intentione: non est alioquin
 libet res in globet opus incurreret, nec verba semine res ind-
 geret, nec res certa a certis eis ordine ratio fierent, sicut
 tunc verba intentione in suum opus, sicut non est aliud in agere
 pro finem Sed 2° ex compo^{sitione} animantium: ex herbis et
 fatig^{is} ingenio amore: ex alimen^{torum} sicuti di^{versis} partibus
 ex motu et influxu calorem, quod omnia ostendunt res nates non casu,
 sed gratia finis operari.

Dicitur 1° in via operantur pro finem magis consuevit hoc
 in bellis: et hoc non fuit in eodem illum nudum et in eum
 generant, bellas ut et utilitas et armatas unguibus et
 operantur pro finem Res magis quod duo hoc rationem in hunc magis
 illi consuevit. Quis non hoc ut tunc sicut in bellis et in em-
 plum, temporis in hunc, fortuna hunc, in constantia in eum,
 in uide et calamitatis hunc, reliquam ut in hunc et in
 his, in hunc et in hunc.

Dicitur 2° ea quod fiunt pro finem ordinata fiunt: sicut
 in

na multa si p[ro]p[ri]a, ut mutationes temporum calente hyeme, frigente state, inundationes maris, flatus, tempestates aeris, terre motus, eclipses solis et lune etc. q[ui]a sunt p[ro]p[ri]a finem. Al-
neg. min. q[ui]a locum alia sunt. Deo disponente, et ita fa-
gitante na ut p[ro]p[ri]a in defectibus, solis et lune q[ui] contingunt ob
irregularitatem motu, quomodo sibi sol et luna uenturant.

Quæstio 2^aAn natura ad unum tm finem
et uno tm mo feratur?

Oportet scire na h[ab]et unum tantum finem. Et neg. h[ab]et. q[ui]a uni
tm q[ui] na na mo h[ab]et sive illum finem respicit, p[ro]p[ri]a q[ui]a p[ro]p[ri]a.
dixi q[ui] q[ui]a remota finem et c[um] particularia respiciunt. In h[oc] ho-
cum generat bonum q[ui] intendit individuum, remota conservacionem
sub ip[s]o. Vt h[oc] c[um], ut p[ro]p[ri]a alia conservacionem sive p[ro]p[ri]um
mundi sublinari.

Item h[oc] e[st] finis unius u[er]s[us] u[er]s[us] u[er]s[us] q[ui]a c[um]
quis gratia h[oc] u[er]s[us]. Dico na e[st] et finis totiq[ue] u[er]s[us]. De-
m[od]o q[ui] e[st] ultim[us] finis sive q[ui] na dum agit et causat alig[ue] mo-
dum ut finem respicit q[ui] h[oc] e[st] in u[er]s[us] adu[m]b[er]at et imi-
tati.

Et q[ui]a semp[er] respicit alig[ue] bonum, q[ui] e[st] p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a. De-
q[ui]a u[er]s[us] na tendat in finem uno tm mo? Et neg.
q[ui]a u[er]s[us] intellectiua tendit cognoscendo finem n[on] s[ed] in u[er]s[us]
boni, et conuenient[er], s[ed] et h[ab]itudinem m[od]o ad illum. Cre-
atura sensitiua tendit cognoscendo m[od]o finem sub r[ati]o boni et
conuenient[er], n[on] t[ame]n cognoscit h[ab]itudinem. Alig[ue] ad redan-
dam s[ed]m[od]o u[er]s[us] in animalia tendit n[on] cognoscendo finem
nec ob m[od]o. Un[de] 1^a creatura agit se in finem. 2^a agit ad p[ro]-
p[ri]o appellatiu[us]; 3^a agit a Deo sup[er]ma intelligentia h[oc] e[st] illud
opus na e[st] opus intelligentiæ, i. di. In bonis u[er]s[us] di. Dico d[omi]n[us]
p[ro]p[ri]e hanc creaturam sensu carentem in finem, q[ui] h[oc] illi
contulit p[ro]p[ri]o ad suum finem consequendum. Alio op[er]e
i. ut o[mn]i[um] creaturas suos fines cognoscant. Alio quib[us] n[on] a
Deo ut milites a suo Duce, q[ui] ip[s]i sciunt belli rationem
et finem.

Questio 3^a

¶ bruta animantes solo n^o insti^o
 in fines suos ferant?

¶ Aff. carent n. p^oss. rōe, & q̄ d^origi p^ossunt ac q̄ in isto n^o
 ductu in fines suos tendunt. Sed 1° q^a aliqui illi conueniret de
 familia hōis, essent n. alia rōtia. 2° q^a si uterent^o rōe, libere
 agerent, ac q̄ in more rōtia, t^o demerent^o qd̄ e^o absurdum. 3° hōit
 in q̄libet spe diuisas inclinationes (ut uisū in hōib^o) cum t^o ead
 in ista eisdem spe apparet inclinatio, sunt n. Vg. ois lepu-
 rus p^ondi, ois lupi q̄ d^octores, qd̄ n^o cernit^o in hōib^o, & a libertate
 rōis mo q̄ d^o studio ducti. 4° q^a q̄ rōe p^ossent n^o ist^o agnoscerent
 rōtia, t^o e^o uita: t^o bruta animantes hęc n^o cognosunt; q̄ n^o p^oss.
 hēt rōtione.

¶ Vel colliges 1° ex insignib^o uirtutum q̄ in actib^o apperunt n^o
 colligi ea uti rōe, et hęc illas uirtutes, t^o q̄dam hęc uirtutum
 adumbrationes q̄lib^o in hōne magnanimitas, in cane amor, in Elephāte
 prudentia etc.

¶ Colliges 2° ex operib^o q̄ alia faciunt n^o colligi ea uti arte
 uera, t^o adumbrata, ut p^ont in uel^o aranearum etc., aliquo
 opera uiuentium et n^o sensitiuorum essent et opera artis, in
 uogdem n^o ming hōit elegantie ut uisū in arborib^o.

¶ Colliges 3° ex p^og^ois, q̄ dant animalia n^o colligi ea uti
 rōe, cum nulla futurorum cognio illi competat. t^o mouente ad illa
 regna q̄ p^onuunciant uentura q̄ imp^otionem carum natum.
 Colliges 4° in cane insguente leporum olfaciente in diuisio t^o et
 2^a uiam, et 3^a q̄ mal^o facit arripiente, n^o e^o diuersum &
 rōe factum, t^o institutum a n^o tributum, q̄ id facit. Vn^o uedi-
 culum plane e^o afferre animalia hęc uoc^o ex instituto q̄ d^o
 se loq̄nti, rōe n^o n^o habere sicut aliorum hōium linguas ig-
 noramus. N^o t^o neq̄q^o animalia hęc uoc^o nates, q̄ ut illi rō-
 na nati sicut ad q̄cum cognosum sensus uisū, et n^o ins-
 titut.

Quæstio 4^a

Quod nam sit brutorum instinctus?

Quæstio 1^a ut multitudine spirituum quæ a principio illis infusa sunt? Res neg^a hoc ne
de herbis daturum est. cum instus a principio ut tanquam tabula, in qua non de-
scriptum est: sicut talis erit Phantasia brutorum sine speciebus.

Quæstio 2^a Phantasia brutorum ut species Phantasiae deservita
ad iudicium convenientibus aut inconvenientibus determinans quod appetendum
ad quod reuersionem, fugam? Res aff^a non Phantasia intelligi-
tur quod habet sensum interius non iudicium intelligitur ille actus quem
brutas efficiunt ultra compem et diuisionem. Et resolutio
quæ instans brutorum dicitur quod bruta instigantur disceptant quod ad aliud spe-
randum, hoc est illi actus in quo hoc de appetitui quod convenientibus aut in quo
commodum est. quod ille actus instans est. quod ille actus dicitur bruta in liquidis, quod

illa carant
rōe, ne de
lectent.

Si igitur unum fuerit diuersitas in operibus alium cum oia
utia habeat Phantasia eadem speciei? Res ad quæstionem ex conuen-
tione cum fieri spe diuersitas. Si igitur et bruta instans ab-
iudicant, quod habeat illorum ipse acuitas quod sensus? Res neg^a
quod ois cognitio ab ipse oritur. Si res et dicitur conueniat cum can-
manibus peculiariter conueniat? Res neg^a sufficit non generalis est
et nec aliud indicat illud generalium, opus nec est opus in-
telligentia.

Hinc colligitur quod prius quod 1° herbam ad fer-
rum exuendum ab arbore nidi, prius non moueri ab
immagine seu ipse herba, quod ut suppono adhuc non cognouit.
Et a iudicio, cognoscit Phantasia uoluntatem presentis. tunc uo-
luntati herbam offendit nam ipsa detrahit ad iudicandum her-
bam illam esse sibi convenientem nec ipsam decerpere et
in nidum conportare, presentem sensum ad se ipsas actiois die
tamene Phantasia peruenit, quod prius cognoscat habitum
dram, quod dicitur in illa herba ad ex pellendum ferrum, si non
cognosceret compararet et conporteret quod est oppositum instus

Quæstio 5^a

Quod sit monstrum, et quomodo modis eveniat?

Qua 1^a in his monstrum definitur, definitur sic monstrum est naturae effusio
 asecta et soluta / in speciem disjuncte degenerans. 1^a parte excludit mon-
 stra quae per defectum artis eveniunt. 2^a X^a aliis quos excludit Pygmaei,
 Gigantes, Silopadas, et umbripedes, sic vocatos quod per altum in-
 terra iacentes resupinos umbra pedum spectos esse ferunt, et ali-
 os ita auritos, ut eis ad pedes aures defluant ita ut in al-
 tera dicuntur auris, altera se protegant. Et ratio est quod haec omnia peccata
 de solo et formatrice ut solita et solita disjuncte videantur generata
 magis in Ethim et haec omnia monstra esse, ut non sunt solita in primis
 his. Hinc est quod Avicenna de maximis non quod fuerit gigans, de ob-
 nobilitatem. 3^a parte peculiariter excludit et factis quae in signi-
 aliis vitio degenerant a sua specie, sive ex parte ut puer capite
 avilano, vitulus capite humano, et similia, sive ex solo, ut
 si bos agnum parcat. quod omnia iam accidisse vidantur ista. a. 1°
 hujus 94.

Qua 2^a sunt monstrorum causa. 1^a est defectus illarum
 rerum quae concurrunt ad generationem effusio. Unde ratio est defectus
 in vi formatrice, seu seminaria. 2^a est defectus in vi
 triplex est scilicet, 1^a confusio seminum ipsae disjunctae, 2^a penur-
 tia unius, 3^a multitudo. 3^a defectus receptaculi hoc est caput et cam-
 miam. 4^a defectus ex temperamento quibus quilibet, 5^a de-
 fectus regionis. 6^a est defectus imaginationis, ex his omnibus
 monstra evenire possunt, ut legenti ex parte, quae in a. 2° hic
 referuntur planum fiet.

Propositi 1° est ex congressu bestiarum; et hinc non rari
 possunt. 2° negat quod effusio regit deteriorum primis sed id, quod si
 aliis modo naturae est, in parte nobiliorum iam efficacia sua
 vincere ignobiliorum. In illos, quod faunos et Satyros ap-
 pellabat antiquas, demones fuisse credimus. Propositi 2°
 et at quod heret duo capita, duplex est iudicandum an
 unum? Id est discernendum ex eodem quod est in terra fons si
 non sit habet duplex cor, duplex, si unum unum at
 habebit.